

Läroarutbildningsnämnden

Profilområdet utbildningsvetenskap / didaktik / ämnesdidaktik

Inledning

Följande text avser kort presentera området utbildningsvetenskap och ge en orientering kring pågående forskningsprojekt och huvudsaklig inriktning.

Högskolans avsikt

Fram till 2016 ska HiG ha utvecklat "utbildning och forskning inom denna forskningsprofil [utbildningsvetenskap/didaktik/ämnesdidaktik] med en praxisnära forskning knuten till läroarutbildningen som grund".¹

Bakgrund

Sedan många år har forskning om lärande och undervisning på ett målmedvetet sätt byggts upp vid Högskolan i Gävle. Forum för ämnesdidaktik inrättades 1998 och gav lärare från dåvarande HS-, P- och N-institutionerna en fastare struktur för ämnesdidaktisk forskning. Två doktorander (matematikens didaktik respektive litteraturredaktik) knöts tidigt till Forum och flera forskningsprojekt har utvecklats inom Forums rammar, exempelvis "Blivande matte-no-lärares ämnesdidaktiska utveckling" och "Kanon och ämnesstraditioner inom olika undervisningsmiljöer". Kännetecknande för mycket av Forums verksamhet är de vetenskapsområdesöverskridande projekten.

I och med inrättandet av Läroarutbildningsnämnden (LuN) har också forskningsfrågor som rör läroarutbildningens område fått en gemensam handläggning och strategier har tagits fram för att nå de mål och krav som ställts, bland annat i propositionen En förnyad läroarutbildning (Prop. 1999/200:135). LuN ställer krav på att alla inriktningar inom Läroarprogrammet ska ha en forskningsbas inom relevanta områden. För att forskningsprojekt ska finansieras av LuN har också krav ställts på samarbete med länets skolor i Temagrupper. Under åren har ett flertal sådana temagrupper utvecklats. Exempel på sådana temagrupper är Induction – lärares första tid i yrket, Läs- och skrivutveckling, Genusperspektiv i skola och högre utbildning, IT i lärande, Learning study i matematik/Praxisnära forskning i matematik. I varje temagrupp ingår, förutom forskare vid HiG även ett antal lärare i länets skolor.

Nuläge

Läroarprogrammet vid HiG antar ca 300 studenter årligen och är därmed det största enskilda utbildningsprogrammet. I och med den nya strukturen för läroarutbildning kommer området utbildningsvetenskap att utgöra examensämne för såväl förskollärare som grundlärare.

¹ Målsättning med högskolans forskningsprofiler: www.hig.se/Forskning/Var-forskning/Profilomraden/Malsattning.html; rev 2009-12-29.

Förutom inriktningssämnena kommer utbildningsvetenskap att vara det centrala ämnesområdet för samtliga lärarstudenter. Kopplingen mellan grundutbildning och forskning är således mycket tydlig för lärarutbildningen och den blir än tydligare om HiG beviljas rätten att utfärda masterexamen i utbildningsvetenskap.

Den 15 oktober 2009 lämnade HiG in en ansökan till HSV om att få rätt att utfärda masterexamen i utbildningsvetenskap med inriktningar mot didaktik/pedagogik/ämnesdidaktik.² Ansökan föregicks av ett intensivt arbete där en omfattande inventering av aktuella och relevanta forskningsprojekt kartlades. Genomgången visar att HiG har en mycket omfattande forskningsverksamhet inom det vida området utbildningsvetenskap. Ca 20 professorer och närmare 50 lektorer undervisar och forskar inom området utbildningsvetenskap. Totalt är över 100 lärare på olika sätt engagerade i ämnesområdet. För en samlad presentation av området utbildningsvetenskap, pågående forskningsprojekt samt aktiva forskare (inklusive antalet seniora forskare och disputerade lärare) inom området utbildningsvetenskap hänvisas till ansökan med bilagor.

Den 11 februari 2010 lade regeringen fram sin proposition Bäst i klassen – en ny lärarutbildning (Prop. 2009/10:89) som i väsentliga delar tar fasta på de rekommendationer och förslag som framfördes i betänkandet En hållbar lärarutbildning (SOU 2008:109). Även här betonas det nära förhållandet mellan utbildning och forskning och att den ämnesdidaktiska forskningen ytterligare behöver stärkas.

Vad gäller den utbildningsvetenskapliga forskningen vid HiG bör här framhållas den stora fördel som kommer av att den ämnesdidaktiska forskningen inom såväl humaniora som naturvetenskaperna bedrivs i samma miljöer som forskningen inom respektive ämne/ämnesområde. Den ämnesdidaktiska forskningen är således en mycket väl integrerad del av ämnesforskningen och kan sägas utgöra en central aspekt av ämnesforskningen. Inom didaktiken finns en rad starka forskningsprojekt, där det äldsta och största projektet rör inductionforskning – lärares första tid i yrket. Andra centrala forskningsområden är IT i lärande och Early Childhood Education där en ansökan om forskarskola har lämnats in tillsammans med Uppsala universitet.

Genom PUX har ett samarbete mellan HiG och länets kommuner byggts upp. Samarbetet gäller VFU och ämnesnätverk inom grundutbildningen, forskningsprojekt genom temagrupper och kommunfinansierade doktorander inom området utbildningsvetenskap. Under åren har nära och goda kontakter etablerats och dessa utvecklas med nya områden. Det är av avgörande betydelse att detta samarbete kan fortsätta även i framtiden.

Kommentar

Det är min mening att området utbildningsvetenskap väl uppfyller de krav som högskolan ställer på en forskningsprofil: omfattande forskningsaktivitet med vitala forskningsmiljöer och hög publiceringsgrad; god bas i grundutbildningen i kraft av det största utbildningsprogrammet vid HiG; omfattande kontakter och samarbeten med andra lärosäten i form av gemensamma forskningsprojekt och nätverk samt deltagande i forskarskolor; väl utarbetade kontakter med lärarutbildningens huvudsakliga avnämare, i form av PUX, temagrupper och ämnesnätverk.

² www.hig.se/filearchive/Utbildnings--och-forskningskansliet/Lararutbildningskansli/masteransokan-1.pdf

Framtiden

Området utbildningsvetenskap är stort och spänner över många discipliner, forskningsansatser och synsätt på hur kunskapsbildning går till. Det är oerhört viktigt att den mångfald som i dag finns vid HiG kan fortsätta att utvecklas även då vi nu går in i en ny organisation och där framtiden för LuN som ett högskoleövergripande organ i skrivande stund är oviss.

Läroutbildningen finns representerad på alla akademier och så är också den utbildningsvetenskapliga forskningen. Det är av största vikt att de vetenskapligt kompetenta företrädarna för utbildningsvetenskapens olika delar även i fortsättningen ges reella möjligheter att på olika sätt leda den utbildningsvetenskapliga forskningen.

Nedan ges förslag på insatser och styrkeområden inom utbildningsvetenskapen pekade ut. I bilagorna 1 – 4 ges mer utförliga beskrivningar av ämnesdidaktikens centrala frågeställningar, pågående projekt inom matematikens, naturvetenskapernas och teknikens didaktik, en presentation av Induction-projektet samt ett kommunperspektiv på utbildningsvetenskap som profilområde.

På ett övergripande plan behöver frågor kring styrning och ledning av den utbildningsvetenskapliga forskningen lösas. För att stärka kopplingen mellan utbildning på grundnivå, avancerad nivå och forskningen bör ett gemensamt högre utbildningsvetenskapligt seminarium för forskare och studenter på examensnivåerna samt den framtida masternivån inrättas. Forum för ämnesdidaktik har på olika sätt spelat en nyckelroll i att mejsla fram den så kallade Gävlemodellen vad gäller synen på ämnesdidaktik. Detta arbete behöver fortsätta och formerna för styrning och ledning av Forum för ämnesdidaktik bör ses över i ljuset av den nya organisationen. Här bör särskild hänsyn tas till den nära koppling som den ämnesdidaktiska forskningen har till ämnesforskningen

Tre styrkeområden kan framhållas där HiG intar en ledande ställning och där resultaten av forskningsinsatserna på olika sätt direkt kan användas inom grundutbildningen. Kännetecknande för dessa områden är också att de spänner över flera discipliner och i många fall engagerar forskare inom mer än en akademi.

- **Frågor kring begreppsbyggnad:** hur kan det specifika ämnets egna epistemologiska förutsättningar utgöra en grund för frågan *hur* ett specifikt ämne ska undervisas? Härvid har HiG specifika styrkor och särskilda förutsättningar inom bland annat följande områden:
 - o begreppsuppfattning inom matematiken och naturvetenskaperna (VR-finansierad forskarskola: Ämnesspråk i matematiska och naturvetenskapliga praktiker)
 - o samtidsanalytiska och historiska perspektiv inom humaniora (Flera VR-finansierade forskningsprojekt)
 - o läs- och skrivutveckling i svenska och svenska som andra språk (VR-finansierad forskarskola: Forskarskolan i läs- och skrivutveckling)
- **Frågor kring identitet och yrkessocialisation.** Inom allmäntdidaktiken och ämnesdidaktiken finns två styrkeområden:
 - o Induction: lärares första tid i yrket (VR-finansierat forskningsprogram)
 - o Genusperspektiv på naturvetenskaperna (VR-finansierat excellensprogram, GenNa)

- **Ämnesdidaktisk utveckling och praxisnära forskning**
 - o Inom naturvetenskapernas och teknikens didaktik deltar HiG i två nationella forskarskolor, Forskarskolan i naturvetenskapernas, matematikens och teknikens didaktik (FontD) och Teknikutbildning för framtiden (TUFF).
 - o HiG är även representerat i Forskarskolan i utbildningsvetenskap med inriktning mot didaktik (värdlärosäte är Örebro universitet) med doktorander inom bl a matematikens didaktik och språkdidaktik.
 - o Inom språkdidaktik (svenska/engelska) finns dels ett VR-finansierat projekt, Skilda världar? Textaktiviteter hemma som resurs för lärande i skolan, ytterligare ett externfinansierat projekt, Multimodalt lärande: Lärandepotentialen i skolexterna miljöer, samt ett nystartat LuN-finansierat forskningsprojekt, Learner English: Development of Multiliteracies and Patterns of Language Use in Formal and Informal Learning Contexts.

Presentationstext (externa hemsidan)

Som forskningsområde vid Högskolan i Gävle spänner utbildningsvetenskap över alla ämnen som ingår i lärarutbildningen. Två kärnområden kan identifieras: ämnesdidaktik respektive allmän didaktik. Inom ämnesdidaktiken har Högskolan i Gävle gjort sig känd för den nära koppling som de utbildningsvetenskapligt inriktade forskningsprojekten har med ämnesforskningen. I denna Gävlemodell för ämnesdidaktik utgår de ämnesdidaktiska frågeställningarna från den underliggande vetenskapliga disciplinen. Centrala forskningsområden är frågor kring begreppsbyggnad samt kunskapsteoretiska, vetenskapssociologiska och språkfilosofiska frågor inom det utbildningsvetenskapliga området.

Inom allmän didaktik studeras bland annat metaaspekter av lärarprofessionen (yrkesspråk, yrkesetik och yrkessocialisation) samt frågor och problem som har med lärandets förutsättningar att göra (organisering, planering, genomförande och uppföljning av undervisning).

Flera av forskarna inom det utbildningsvetenskapliga området deltar i nationella och internationella forskningsprojekt och Högskolan i Gävle är aktiv deltagare i ett flertal forskarskolor. Som exempel på sådana projekt kan nämnas

- Forskarskolan Teknikutbildning för framtiden (TUFF)
- Forskarskolan i läs- och skrivutveckling
- Forskarskolan i naturvetenskapernas, matematikens och teknikens didaktik
- Forskarskolan i ämnesspråk i matematiska och naturvetenskapliga praktiker

Bland aktuella forskningsprojekt kan nämnas

- Induction – lärares första tid i yrket
- Genusperspektiv på naturvetenskaperna
- Skilda världar? Textaktiviteter hemma som resurs för lärande i skolan

För en fullständig presentation av utbildningsvetenskaplig forskning, se XXXX.

Bilagor

1. Ämnesdidaktik: en allmän presentation
2. Forskningen i naturvetenskapernas, matematikens och teknikens didaktik vid HiG
3. Induction-forskningen vid HiG
4. Didaktisk och ämnesdidaktisk forskningsprofil vid Högskolan i Gävle: ett kommunperspektiv

Bilaga 1

Ämnesdidaktik: en allmän presentation

(Michael Gustavsson, professor i litteraturvetenskap)

Utbildningsvetenskapliga frågeställningar med utgångspunkt i specifika ämnen eller med specifika ämnen som föremål benämns ämnesdidaktik. Den ämnesdidaktiska forskningen behandlar frågor om undervisning i relation till ämnesinnehåll i avgränsade discipliner och vetenskapsområden till skillnad från den allmänna didaktiken som behandlar generella frågor om undervisning. Ämnesdidaktiken har traditionellt framförallt behandlat skolans ämnesundervisning och förhållandet mellan akademiskt ämne och skolämne, men vid HiG bedrivs även ämnesdidaktisk forskning som rör undervisning inom den högre utbildningen.

En av de viktigaste frågorna för ämnesdidaktisk forskning är hur didaktiska perspektiv skall kopplas till de enskilda vetenskaper på vilka ämnesundervisningen bygger. Ämnesdidaktiken befinner sig såtillvida i ett spänningsfält mellan allmändidaktikens övergripande frågor och ämnets speciella betingelser, krav och förhållanden.

Ett viktigt område för den ämnesdidaktiska forskningen är såtillvida problemet hur det specifika ämnets egna teoretiska, eller epistemologiska, förutsättningar kan utgöra en grund för frågan *hur* ett specifikt ämne skall undervisas. Omvänt är det en lika angelägen fråga vilka konsekvenserna blir av att teoretiskt skilja undervisningens *vad* och *hur*, dvs. vad det innebär att frågan *hur* ett ämnesinnehåll undervisas hänförs till andra teoretiska grunder än ämnets egna. Enkelt uttryckt kan ämnesdidaktikens frågor sammanfattas på följande sätt: vilket är förhållandet mellan undervisningens form och innehåll och hur påverkar formen och innehållet varandra? För den ämnesdidaktiska forskning som är inriktad på skolan är därför följande frågor relevanta: på vilka sätt kan lärarens färdigheter och skolans undervisning befordras av lärarens ämnesteoretiska respektive allmändidaktiska kompetens? På vilka sätt påverkar och modifierar ämnesteori och didaktisk teori varandra? På vilka sätt kan synteser mellan ämnesteori och didaktiska perspektiv förstås? Är ämnesteori och didaktiska perspektiv alltid teoretiskt kommensurabla?

De ämnesdidaktiska utmaningarna utgår som framhållits från de specifika disciplinerna och deras normer och traditioner med avseende på vetenskap, kunskap och lärande. Den ämnesdidaktiska forskningen vid HiG spänner såtillvida mellan humanistiska, samhällsvetenskapliga och naturvetenskapliga discipliner, med åtföljande skillnader i de ämnesdidaktiska orienteringarna och emfaserna.

För *humanioras* del är såväl de samtidsanalytiska som historiska perspektiven centrala. Den ämnesdidaktiska forskningen inom humaniora rör såväl de enskilda ämnesdisciplinernas historiska framväxt och sociala roll, som deras teoretiska grundvalar och normer, med särskild tonvikt på hur de förvaltats och utvecklats inom utbildningsväsendet. Den behandlar också föränderligheten i de kulturella, vetenskapliga, politiska och ideologiska kontexter i vilken ämnesundervisning på olika nivåer utformas och utformats.

De klassiska filosofiska frågeställningarna om kunskapens natur, betingelser och möjligheter, samt lärandet och förståelsens problematik utgör en central del av den ämnesdidaktiska forskningen.

Bilaga 2

Forskningen i naturvetenskapernas, matematikens och teknikens didaktik vid HiG (Anita Hussénius, universitetslektor i kemi)

Inom det naturvetenskapliga/tekniska området har flera ämnen en ämnesdidaktisk forskningsbas. Forskningen har vuxit fram ur ämnesgruppernas engagemang i grundutbildningen, där man tidigt i lärarutbildningen integrerat ämnesdidaktik i ämneskurserna. Som en följd av detta engagemang har forskargrupper formerats kring olika ämnesdidaktiska frågeställningar/teman i relation till de olika disciplinerna. En styrka är därmed att de ämnesdidaktiska forskarna ingår i ämnesgrupperna och bedriver sin forskning i samma miljö som forskningen inom ämnena sker. Ett ömsesidigt utbyte av erfarenheter, kompetenser och kunskaper sker därmed kontinuerligt, vilket kommer både forskning och grundutbildning till del. En annan styrka och målsättning är att de olika forskargrupperna inom NT-didaktik samlas i gemensamma seminarier för diskussion av teoretiska och metodologiska frågeställningar, där även studenter inom forskar- och grundutbildning kan delta.

Naturvetenskapernas didaktik

Ett tematiskt forskningsområde handlar om lärarstudenters ämnesdidaktiska utveckling i NO och matematik. Det som skiljer blivande lärare från blivande ämnesspecialister är att de, förutom att vara kunniga i ämnet, också behöver utveckla en kompetens i att kunna lära andra (elever/studenter) så att de i sin tur utvecklar sina kunskaper i ämnet. Hur studenterna lär sig att lära ut ämnet under lärarutbildningen är en central frågeställning. Forskargruppen har haft finansiering från VR under 2003-2006 (*Pedagogical content knowledge during the teacher training programme in science and mathematics*) och har ingått i ett SOCRATES-COMENIUS-projekt med sex andra länder (*PEC-European science teachers: scientific knowledge, linguistic skills and digital media*, 2005-2008).

I ett annat tematiskt område utforskas lärarstudenters och verksamma lärares relation till lärande och undervisning i naturvetenskap från ett genusperspektiv. Hur skapas identiteter som lärare i naturvetenskap (F-12) och hur påverkas detta identitetsskapande av ämnesdidaktiska kunskaper och genus(o)medvetenhet? Forskningen syftar till att skapa ny och fördjupad kunskap av genus och naturvetenskapligt lärande. Det är viktigt som ett teoretiskt bidrag till forskning inom NV-didaktik och kritiskt i strävan att göra naturvetenskapen mer tillgänglig, intressant och meningsfull för en bredare elevgrupp. Forskningen sker i samarbete med Centrum för genusvetenskap vid Uppsala universitet, där forskargruppen ingår i det VR-finansierade excellensprogrammet GenNa, 2007–2011. Internationella samarbetspartners finns vid University of Delaware, University of Botswana och University of Cambridge.

Inom datavetenskapens didaktik studeras hur studenter på universitetsnivå lär sig datavetenskap. Målet är att öka förståelsen för hur lärandet inom ämnet går till, för att på så sätt ge lärare uppslag till hur datakurser kan läggas upp för att ge goda studieresultat. Multinationella studier utförs inom "the Sweden group" – ett samarbete med forskare från University of Connecticut, Rhode Island College, Aberystwyth University och University of Washington.

Matematikdidaktik

Sedan 2005 bedrivs praxisnära forskning i matematikdidaktik från perspektivet förskola till högskola, bl. a. inom temagruppen "Learning Studies – Praxisnära forskning i matematik".

Forskningen har fokus på övergångsproblematiken i matematik från gymnasieskolan till högskolan, lärandesvårigheter i matematik, speciellt kopplade till matematisk begreppsbildning och begreppsdefinition. Några nystartade forskningsprojekt avser att studera svenska och utländska studenters begreppsuppfattningar i matematik samt möjligheter och hinder för distanslärande i matematik. Ett tvåårigt kommunalt samverkansprojekt syftar till att utveckla matematikundervisning på fyra högstadieskolor och öka andelen elever som klarar kursplanens mål för årskurs nio i matematik. Internationella forskningssamarbeten finns med lärarutbildningar i Östra Finlands och Jyväskylä universitet vilket resulterat i gemensamma publikationer. Dessutom sker samarbeten med North West University i Sydafrika och Botswana universitet.

Teknikdidaktik

Forskningen i teknikdidaktik är inriktad mot teknikämnet i grundskolan. Forskningen är av praxisnära karaktär, bedrivs i syfte att stärka teknikämnets status och teknikundervisningens effektivitet i grundskolan. Dessutom ska forskningen verka för att stärka rekryteringen till tekniska studier i gymnasiet och vid högskola, samt verka för en könsneutral utbildning och en jämnare könsfördelning i rekryteringen. Projekten stöds av ett antal industriföretag och organisationer.

Forskningsmiljö

Nio disputerade biologer bidrar till en stark forskningsmiljö på högskolan. Två har under ett flertal år arbetat inom flera ämnesdidaktiska projekt varav ett finansierats av VR. Flertalet övriga är aktiva forskare med både extern och intern finansiering. Inom fysik finns för närvarande fyra disputerade forskare och dessutom är en tjänst i fysikdidaktik under tillsättning. Inom kemigruppen drivs bl.a. ämnesdidaktiska projekt med genusperspektiv. Det finns fyra disputerade forskare/lärare varav två är docenter. För närvarande finns en forskarstuderande i *Nationella forskarskolan i naturvetenskapernas och teknikens didaktik* (FontD) vid Linköpings universitet. Ytterligare en doktorandtjänst är utlyst i samarbete med Uppsala universitet och ingår i den nystartade och VR-finansierade forskarskolan *Ämnesspråk i matematiska och naturvetenskapliga praktiker*. I styrelserna för båda dessa forskarskolor finns representanter från HiG. Matematiken har sex disputerade lärare varav en forskningsaktiv disputerad matematikdidaktiker samt fyra forskarstuderande inom matematikdidaktik (tre av dessa ingår i FontD och en i *Forskarskolan i utbildningsvetenskap med inriktning mot didaktik* vid Örebro universitet). Inom teknikområdet finns en professor med teknikdidaktisk forskning som för närvarande tre doktorander och som ingår i ledningsgruppen för forskarskolan TUFF (*Teknikutbildning för framtiden*). Disputerad personal och en ämnesdidaktisk doktorand inom datavetenskap, som beräknas disputera under våren 2010, stärker ytterligare forskningsmiljön.

Bilaga 3

Induction-forskningen vid Högskolan i Gävle

(Christina Gustafsson, professor i pedagogik; Göran Fransson, universitetslektor i didaktik)

Vid HiG bedrivs sedan slutet av 1990-talet forskning kring nyblivna lärares första tid i yrket. Forskningen går under beteckningen *induction*, som internationellt är en samlande benämning på lärares första tid i yrket och frågor kring nyblivna lärares lärande, yrkessocialisation samt det stöd de kan behöva för att komma in i yrket på ett bra sätt. Vid HiG finns flera olika projekt inom detta område. Alla forskare, lärarutbildare och studerande på olika nivåer som bedriver forskning och/eller utvecklingsarbete inom området konstituerar forskningsmiljön "Induction". För närvarande utgörs kärnan av en professor, en docent, en disputerad, två doktorander samt två amanuenser. Inom ramen för dessas arbete bedrivs forskning inom området samtidigt som tre nätverk (ett lokalt, ett nationellt och ett internationellt nätverk) för forskning och utvecklingsarbeten kring nyblivna lärares första tid koordineras.

Under det gångna decenniet har forskningsgruppen och miljön kontinuerligt förändrats från att företrädesvis ha varit fokuserad på nyblivna lärare till att på senare år även omfatta andra yrkesgrupper, t.ex. officerare, skolledare, personal inom vårdsektorn samt lärare i högre utbildning. För närvarande pågår också etablerandet av ett samarbete med en rekonstruerad forskargrupp vid högskolan som arbetar inom temat "yngre barn, ämnesdidaktik och lärarnas professionella utveckling".

Inductionsmiljön och den forskning som bedrivs inom denna har en rad styrkor. En är relaterad till dess nätverk. Genom det lokala nätverkets förankring till skolor, kommuner och enskilda lärare som möter eller arbetar med nyblivna lärare, eller själva är nya lärare, finns viktiga kanaler för erfarenhetsutbyte, forskning och utvecklingsarbeten. Detsamma gäller de nationella och internationella nätverken, men i dessa ligger tyngdpunkten mer på forskningsutbyte. Ur ett nordiskt perspektiv är forskningsgruppen drivande i fråga om samarbeten och framstår som välpublicerad. En annan styrka är att miljön och forskningsområdet/kunskapsobjektet, utan att ge avkall på avgränsning och fokus, ger utrymme för både forskning och utvecklingsarbete i relation till många intresseområden samt för en mångfald av vetenskapliga studieobjekt (t.ex. lärare från förskola till högskola, allmäntdidaktik såväl som ämnesdidaktik, andra med lärare jämförbara yrkesgrupper, etc.) samt olika metodiska och teoretiska ansatser. Denna mångfald ger en tredje styrka, nämligen den tydliga kopplingen till skolutveckling, såväl i fråga om enskilda lärares kompetens och professionella utveckling som i fråga om förståelse för och utveckling av organisatoriska förutsättningar. Forskningen bidrar till att skapa kunskap, förståelse och förutsättningar för att utbilda och behålla nya lärare, att stödja professionell utveckling och utveckla organisatoriska betingelser som främja detta, exempelvis i form av introduktionsprogram och mentorsutbildningar. Utrymmet för mångfald innebär också att gruppen kompetensmässigt successivt berikas.

Forskningen är kopplad till grundutbildningen på flera sätt. Då forskningsområdet som sådant handlar om hur man lär att bli/vara lärare, hur man lär och utvecklas som lärare (eller motsvarande processer inom andra yrkesområden) och hur man kan förstå och stödja dessa läro- och utvecklingsprocesser, finns en tydlig innehållsmässig koppling till grundutbildningen som har såväl allmäntdidaktisk som ämnesdidaktisk karaktär. Frågor kring vilka kompetenser (nyblivna) lärare måste ha och vilka läro- och utvecklingsprocesser de kan vara med om är centrala att hantera inom lärarutbildningen. Lärarstudenters många frågor och

funderingar kring den första tiden i yrket underlättas av närheten till forskare med detta intresseområde, liksom miljön erbjuder fördjupade diskussioner och även tar sig uttryck i att studenterna genomför sina examensarbeten i anslutning till Inductiongruppens verksamhet.

Bilaga 4

Didaktisk och ämnesdidaktisk forskningsprofil vid högskolan i Gävle: ett kommunperspektiv (Jan-Erik Liljergren, Förvaltningschef Utbildning & Arbete Gävle)

För att erbjuda goda och attraktiva möjligheter att främja undervisningens kvalitet i den kommunala skolan, är det av central betydelse att högskolan kan erbjuda verksamma lärare kvalificerad fortbildning och vidareutbildning. Därför är det angeläget med forskning och forskarutbildning knytet till lärarutbildningen vid högskolan i Gävle med didaktisk och ämnesdidaktisk inriktning. Den centrala utgångspunkten skall vara att öka kunskapen om hur ett ämnesinnehåll eller ett kunskapsområde kan utformas och översättas till effektiv undervisning och lärande.

Gävle kommun har under ett antal år stöttat uppbyggnaden av denna forskningsinriktning i form av bidrag på sammanlagt 1050000 kr. Gävle kommun har också gett lärare möjlighet att under arbetstid (25 % av heltid) läsa en forskningsförberedande ämnesdidaktisk D-kurs för avläggande av magisterexamen. Fram till idag har 14 gymnasielärare i skilda ämnen utnyttjat denna möjlighet. De allra flesta har gjort det vid HiG. Denna kompetenshöjning har skolan kunnat utnyttja på olika sätt i sitt kvalitetsarbete.

Utöver denna satsning på magistrander har gymnasieskolan kunnat erbjuda två lärare att läsa vidare på forskarutbildning och fyra lärare har erhållit plats på den särskilda satsningen på forskarutbildning för lärare (lärarlicentiander) inom ramen för den särskilda statliga satsningen på lärarfortbildning "lärarlyftet". Samarbetet med HiG har varit viktig i sammanhanget.

Gävle kommun kommer även fortsättningsvis att erbjuda lärare möjlighet till kvalificerad fortbildning och vidareutbildning. I det sammanhanget är det viktigt att forskning med en didaktisk och ämnesdidaktisk profil får goda möjligheter att utvecklas vid högskolan i Gävle.